

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องภาษาและวัฒนธรรมสลิมในเมืองสงขลา ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแหล่งที่ชาวมุสลิมอาศัยอยู่ในเมืองสงขลา
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเอกสารและงานวิจัยเหล่านี้ให้ความรู้พื้นฐานและใช้เป็นหลักในการวิจัย
3. ติดต่อกับบุคคลฝ่ายต่าง ๆ เพื่อขอความร่วมมือและสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องการวิจัย

เมื่อได้ทราบข้อมูลพื้นฐานแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. แหล่งข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแหล่งข้อมูลทางภาษาและวัฒนธรรมสลิม คือ หมู่บ้านบน บ้านกลาง บ้านนอก ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่หนาแน่นติดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกผู้บอกภาษาจำนวน 6 คน เป็นเพศชาย 3 คน เพศหญิง 3 คน เพราะการใช้ภาษาในสังคมอาจแตกต่างกันโดยเพศเป็นตัวกำหนด และมีอายุระหว่าง 45-65 ปี เนื่องจากผู้บอกภาษาในวัยนี้เป็นผู้มีประสบการณ์ทางภาษาและวัฒนธรรมมากพอสมควร ทั้งยังมีบรรพบุรุษอาศัยอยู่ในท้องถิ่นนี้มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ชั่วอายุคน มีสุขภาพดี มีการศึกษาไม่สูงนัก ซึ่งแน่ใจว่าได้รับอิทธิพลจากภาษาอื่นน้อยและสามารถพูด ฟังภาษาไทยถิ่น ภาษาไทยกลางได้เข้าใจ

จากการอาศัยหลักเกณฑ์ดังกล่าวประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลในท้องถิ่นมาพิจารณาอย่างรอบคอบแล้ว ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นหลักในการศึกษาครั้งนี้

นายสะเอิบ แอโต๊ะแหละ อายุ 59 ปี อยู่บ้านเลขที่ 53 ถนนราธิวาส ตำบล
บ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

นายทิม บินดังสะลหัด อายุ 64 ปี อยู่บ้านเลขที่ 24/1 ถนนฉวาง ตำบล
บ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

นายสาโรจน์ เวชบุรณ อายุ 61 ปี อยู่บ้านเลขที่ 107/1 ถนนพัทลุง ตำบล
บ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

นางซอหะ สะระกาแหง อายุ 53 ปี อยู่บ้านเลขที่ 222/4 ถนนนางงาม
ตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

นางวนิดา นิมนต์ อายุ 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 4/4 ถนนราธิวาส ตำบลบ่อทราย
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

นางจินดารัตน์ ดันไทร อายุ 49 ปี อยู่บ้านเลขที่ 83 ถนนพัทลุง ตำบลบ่อทราย
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทางภาษา

1.1 รายการคำศัพท์ศึกษา ผู้วิจัยได้แนวคิดมาจากงานวิจัย "คำยืมภาษา
มลายูในภาษาไทยท้องถิ่นใต้" ของ พิศมัย อินทรฉัตร "ภาษามลายูในสี่จังหวัดภาคใต้"
ของ พุ่งเพ็ญ เครือตราชู และ "คำที่ชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดภาคใต้ใช้

¹พิศมัย อินทรฉัตร. "คำยืมภาษามลายูในภาษาไทยท้องถิ่น," ภาษาและ
วรรณคดีไทย. 2526. หน้า 81 - 107.

²พุ่งเพ็ญ เครือตราชู. ภาษามลายูในสี่จังหวัดภาคใต้. 2509. หน้า 1-113.

พูดในชีวิตประจำวัน" ของฝ่ายแพ่งงานและการวิจัย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ โดยเลือกคำภาษามลายู ซึ่งเจ้าของภาษาใช้พูดในชีวิตประจำวัน แยกประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

คำเรียกชื่อเครือญาติ

คำเรียกตำแหน่งทางศาสนา

คำเรียกชื่ออาหาร

คำเรียกชื่อเครื่องมือเครื่องใช้

คำเรียกศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม

คำเรียกชื่อสัตว์

คำเรียกชื่อพืช

ศัพท์ทั่วไป

1.2 รายการคำสำหรับทดสอบเสียงพยางค์ สระและวรรณยุกต์ ผู้วิจัยได้อาศัยตามแนวทางวิจัยเรื่อง "ภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดสงขลา" ของ สุภาพ ขำฤทธิ์ "ระบบเสียงภาษาไทย" ของ กาญจนา นาคสกุล และ "ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐกลันตัน ไทรบุรี และปะลิส" ของ ฉันทส ทองช่วย จากแนวความคิดดังกล่าวสามารถนำมาศึกษาเสียงพยางค์ สระ และวรรณยุกต์ ในภาษาไทยถิ่นสงขลา ได้ดังนี้

¹ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคใต้ ฝ่ายแพ่งงานและการวิจัย. คำที่ชาวไทยพื้นถิ่นอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้พูดในชีวิตประจำวัน. 2508. หน้า 1-125.

² สุภาพ ขำฤทธิ์. ภาษาไทยถิ่นที่ใช้ในปัจจุบัน จังหวัดสงขลา. 2530. หน้า 62-157.

³ กาญจนา นาคสกุล. ระบบเสียงภาษาไทย. 2524. หน้า 23-96.

⁴ ฉันทส ทองช่วย. ภาษาไทยที่ใช้ในปัจจุบันในรัฐกลันตัน ไทรบุรี และปะลิส. 2526. หน้า 14.

หน่วยเสียงพยัญชนะ มีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง คือมีเสียงระเบิด เสียงกัก-เสียงดแทรก เสียงดแทรก นาสิก ข้างลิ้น ลิ้นร่ว และเสียงระเบิด และมีทั้งเสียงก้อง ไม่ก้อง ทั้งที่มีกลุ่มลมและไม่มีกลุ่มลมตามออกมา

หน่วยเสียงสระ มีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง คือมีสระเสียงสั้น 9 หน่วยเสียง สระเสียงยาว 9 หน่วยเสียง และสระประสม 3 หน่วยเสียง

หน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 7 หน่วยเสียง คือมีทั้งวรรณยุกต์ที่เริ่มจุดเริ่มต้นของเสียงอยู่ในระดับสูง-ขึ้น-ตก สูง-ขึ้น สูง-ระดับ กลาง-ขึ้น-ตก กลาง-ขึ้น กลาง-ระดับ ต่ำ-ขึ้น-ตก ต่ำ-ระดับ ต่ำ-ตก

หน่วยเสียงของภาษาถิ่น อำเภอมือง จังหวัดสงขลา

หน่วยเสียงพยัญชนะ มี 21 หน่วยเสียง ดังตาราง

ลักษณะ ของเสียง			ฐานกรณ์	ริมฝีปาก ทั้งสอง	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
ระเบิด	ก้อง			บ-	ด-			
	ไม่	สกล		ป-(ป)	ต-(ต)		ก-(ก)	ข-(ข)
	ก้อง	ชนิด		พ-	ท-		ค-	

ลักษณะ ของเสียง ฐานกรณ์			ริมฝีปาก ทั้งสอง	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	เส้นเสียง
กึ่งเสียด แทรก	ไม่ ก้อง	สัท			จ-		
		อหิต			ช-		
เสียดแทรก	ไม่ก้อง			ส-			ห-
นาสิก	ก้อง		ม(-ม)	น(-น)		ง	
ข้างลิ้น	ก้อง			ล-			
ลิ้นร่ว	ก้อง			ร-			
กึ่งสระ	ก้อง		ว(-ว)		ย(-ย)		อย-

หมายเหตุ สัญลักษณ์แทนเสียงที่มีเครื่องหมาย - ตามหลัง แสดงว่าเป็นพยัญชนะต้น และถ้า

- อยู่หน้า แสดงว่าเป็นพยัญชนะตัวสะกดด้วย
- หน่วยเสียงพยัญชนะต้นจากตารางสรุปได้ว่า หน่วยเสียงพยัญชนะต้นเดี่ยวในภาษาถิ่นสงขลาทั้งหมด 19 หน่วยเสียง คือ /บ/, /ด/, /ป/, /ต/, /ท/, /พ/, /ฟ/, /ค/, /จ/, /ช/, /ส/, /พ/, /ม/, /น/, /ล/, /ว/, /ย/, /อย/

- หน่วยเสียงพยัญชนะประสมในภาษาถิ่นสงขลา มีทั้งหมด 13 หน่วยเสียง คือ
/ปร/, /ปล/, /มร/, /มล/, /กร/, /กล/, /ดร/, /ดล/, /พร/,
/พล/, /กว/, /คว/, และ /ตร/ ซึ่งมีเสียงเสียดแทรกด้วย
- หน่วยเสียงพยัญชนะตัวสะกดในภาษาถิ่นสงขลา มี 9 หน่วยเสียง คือ
/ป/, /ต/, /ก/, /จ/, /ม/, /น/, /ง/, /ว/, /ย/

หน่วยเสียงสระ มีทั้งหมด 21 หน่วยเสียง ดังตาราง

ระดับเสียง ลักษณะลิ้น	หน้า-ปากไม่ห่อ		กลาง-ปากไม่ห่อ		หลัง-ปากห่อ	
	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว	สั้น	ยาว
สูง	อี	อี	อี	อี	อุ	อุ
กลาง	เอะ	เอ	เออะ	เอ	โอะ	โอ
ต่ำ	แอะ	แอ	อะ	อา	เอะ	อ

จากตารางสรุปได้ว่า

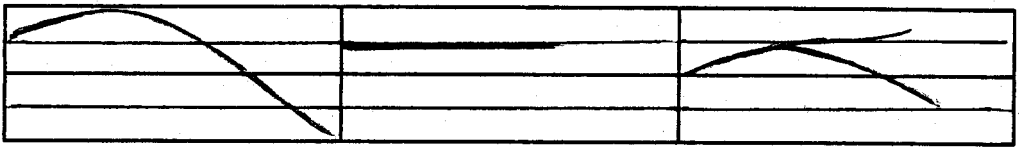
- หน่วยเสียงสระสั้น มี 9 หน่วยเสียง คือ /อี/, /อี/, /อุ/, /เอะ/, /เออะ/,
/โอะ/, /แอะ/, /อะ/, /เอะ/
- หน่วยเสียงสระยาว มี 9 หน่วยเสียง คือ /อี/ /อี/ /อุ/ /เอ/ /เออ/ /โอ/ /แอ/
/อา/, /เอ/
- หน่วยเสียงสระประสม มี 3 หน่วยเสียง คือ /เอีย/ /เอือ/ /อัว/

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ ในภาษาถิ่นสงขลา มีปรากฏ 7 หน่วยเสียง ดังนี้

1. วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก /1/
2. วรรณยุกต์สูง-ระดับ /2/
3. วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก /3/
กลาง-ขึ้น /3/
4. วรรณยุกต์กลาง-ระดับ /4/
5. วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก /5/
6. วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ /6/
7. วรรณยุกต์ต่ำ-ตก /7/

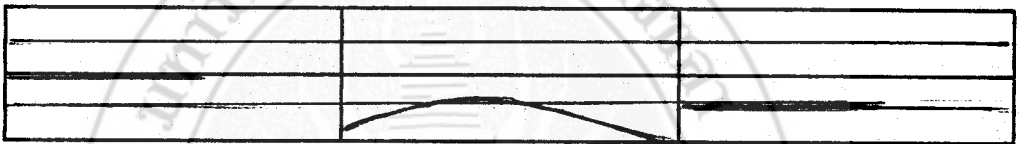
ตารางแสดงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ขึ้นลง

/1/ สูง-ขึ้น-ตก

/2/ สูง-ระดับ

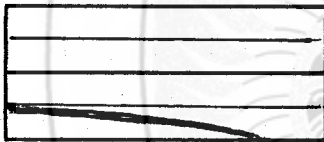
/3/ กลาง-ขึ้น-ตก
กลาง-ขึ้น

/4/ กลาง-ระดับ

/5/ ต่ำ-ขึ้น-ตก

/6/ ต่ำ-ระดับ

/7/ ต่ำ-ตก

1.3 สัทลักษณ์ที่ใช้บอกเสียงอ่าน

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ

พยัญชนะเดียวในตำแหน่งต้นพยางค์

/ p /	แทนเสียง	ป
/ ph /	แทนเสียง	พ
/ b /	แทนเสียง	บ
/ t /	แทนเสียง	ต
/ th /	แทนเสียง	ท
/ d /	แทนเสียง	ด
/ k /	แทนเสียง	ก

/ kh /	แทนเสียง	ค
/ ? /	แทนเสียง	อ
/ c /	แทนเสียง	จ
/ ch /	แทนเสียง	ช
/ s /	แทนเสียง	ส
/ h /	แทนเสียง	ห
/ m /	แทนเสียง	ม
/ n /	แทนเสียง	น
/ y /	แทนเสียง	ย
/ ɲ /	แทนเสียง	ง
/ w /	แทนเสียง	ว
/ l /	แทนเสียง	ล
/ ?y /	แทนเสียง	อย
/ y /	แทนเสียง	ย ซึ่งออกเป็นเสียงนาสิก

พยัญชนะประสมในตำแหน่งต้นพยางค์

/ pr /	แทนเสียง	ปร
/ pl /	แทนเสียง	ปล
/ phr /	แทนเสียง	พร
/ phl /	แทนเสียง	พล
/ tr /	แทนเสียง	ตร
/ kr /	แทนเสียง	กร
/ kl /	แทนเสียง	กล
/ kw /	แทนเสียง	กว
/ khr /	แทนเสียง	คร
/ khl /	แทนเสียง	คล

/ khw /	แทนเสียง	คว
/ mr /	แทนเสียง	มร
/ ml /	แทนเสียง	มล

พยัญชนะตัวสะกด

/ -ŋ /	แทนเสียง	ง
/ -n /	แทนเสียง	น
/ -m /	แทนเสียง	ม
/ -y /	แทนเสียง	ย
/ -w /	แทนเสียง	ว
/ -k /	แทนเสียง	ก
/ -t /	แทนเสียง	ด, ต
/ -p /	แทนเสียง	บ, ป
/ -ʔ /	แทนเสียง	อ

2. หน่วยเสียงสระ

สระเดี่ยว

/ i /	แทนเสียง	อิ
/ i: /	แทนเสียง	ีย
/ e /	แทนเสียง	เอะ
/ e: /	แทนเสียง	เอ
/ ɛ /	แทนเสียง	แอะ
/ ɛ: /	แทนเสียง	แอ
/ t /	แทนเสียง	อึ
/ t: /	แทนเสียง	อึ
/ ɔ /	แทนเสียง	เออะ
/ ɔ: /	แทนเสียง	เออ

/ a /	แทนเสียง	อะ
/ a: /	แทนเสียง	อา
/ u /	แทนเสียง	อุ
/ u: /	แทนเสียง	อู
/ o /	แทนเสียง	โอะ
/ o: /	แทนเสียง	โอ
/ ɔ /	แทนเสียง	เออะ
/ ɔ: /	แทนเสียง	ออ

สระประสม

/ ia /	แทนเสียง	เอียะ, เอีย
/ ta /	แทนเสียง	เอือะ, เอือ
/ ua /	แทนเสียง	อัวะ, อัว

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์

/ 1 /	แทนเสียง	วรรณยุกต์ สูง-ขึ้น-ตก สูง-ขึ้น
/ 2 /	แทนเสียง	วรรณยุกต์ สูง-ระดับ
/ 3 /	แทนเสียง	วรรณยุกต์ กลาง-ขึ้น-ตก กลาง-ขึ้น
/ 4 /	แทนเสียง	วรรณยุกต์ กลาง-ระดับ
/ 5 /	แทนเสียง	วรรณยุกต์ ต่ำ-ขึ้น-ตก
/ 6 /	แทนเสียง	วรรณยุกต์ ต่ำ-ระดับ
/ 7 /	แทนเสียง	วรรณยุกต์ ต่ำ-ตก

2. ข้อมูลทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้แนวคิดเรื่องวัฒนธรรมมุสลิมมาจากสารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ของสถาบันทักษิณคดีศึกษา สงขลา และหนังสือศาสนาและวัฒนธรรมไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาตินำมาพิจารณาเพื่อรวบรวมข้อมูลที่จะศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมมุสลิมในเมืองสงขลาในเรื่องต่อไปนี้

การเกิด

การแต่งงาน

การตาย

การละหมาด

การถือศีลอด

การบริจาคทาน

การทำบุญออกบวช

การทำพิธีสัณฑ์

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. ระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 สืบหาแหล่งข้อมูลและคัดเลือกผู้บอกภาษาที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า ระหว่างวันที่ 15 ตุลาคม 2535 ถึงวันที่ 30 ตุลาคม 2535

ระยะที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องภาษาและวัฒนธรรมระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2535 ถึงวันที่ 30 ธันวาคม 2535

ระยะที่ 3 ตรวจสอบข้อมูล เพื่อสอบถามความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ระหว่างวันที่ 20 มกราคม 2536 ถึงวันที่ 30 มกราคม 2536

ระยะที่ 4 จัดกรรขากับข้อมูลและพิมพ์เผยแพร่ ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2536 ถึงวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2537

2. วิธีรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการดังนี้ เริ่มจากการนำรายการคำและข้อมูลทางวัฒนธรรมไปสอบถามผู้ออกภาษา บันทึกลงเครื่องบันทึกเสียงพร้อมทั้งจดบันทึกเสียงโดยใช้สัทอักษร (เฉพาะข้อมูลทางภาษา)

วิธีจัดกรรหกับข้อมูล

1. ข้อมูลประเภทภาษา นำมาทดสอบเสียงพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์จากเครื่องบันทึกเสียงกับตัวสัทอักษรที่จดบันทึก จากนั้นพิจารณาการเปลี่ยนแปลงด้านเสียงและความหมายว่ามีลักษณะร่วมและลักษณะต่างภาษามลายุอย่างไร
2. ข้อมูลประเภทวัฒนธรรม นำมาพิจารณาว่ามีลักษณะร่วมและลักษณะต่างจากมุสลิมถิ่นใดอื่นอย่างไร
3. นำเสนอข้อมูลทั้งประเภทภาษาและวัฒนธรรมในรูปพรรณหาเชิงวิเคราะห์